

Fact-checking pentru factual.ro:

1. Urmărește să responsabilizeze actorii din spațiul public folosind tehnici din jurnalism și cercetare academică pentru verificarea la sursă a conținutului declarațiilor și deciziilor din spațiul public, lăsând la o parte motivații, opinii sau dorințe;
2. Se concentrează pe acea parte din declarațiile și deciziile din spațiul public care conține informație pretins factuală și care se pretează verificării;
3. Explică și tratează subiectul ales pe înțelesul publicului larg; provocarea este să demistificăm declarațiile din spațiul public și să le prezentăm alături de fapte în așa fel încât să fie cât mai ușor de înțeles.

Informația factuală

Considerăm informație factuală: statistici oficiale, texte de lege, hotărâri judecătorești, tot ceea ce e asumat de către o sursă a cărei autoritate sau credibilitate poate fi verificată independent.

Nu considerăm informație factuală: cifre non-atribuibile, informații „pe surse”, opinii și supoziții, tot ceea ce nu este ancorat în fapt.

METODOLOGIA FACTUAL.RO

1. Găsirea subiectelor

Echipa de proiect monitorizează decizii și declarații din spațiul public; surse acceptabile pentru declarații care pot fi verificate sunt:

- ♦ surse media: agenții de presă, ziare, bloguri, pagini de Facebook oficiale;
- ♦ surse oficiale: comunicate și declarații ale instituțiilor statului, stenograme din parlament, ședințele de guvern etc.
- ♦ evenimente publice: dezbateri, conferințe de presă etc.

În general, un subiect de *fact-check* poate fi:

- ♦ O declarație din spațiul public atribuibilă unui decident sau unui influențator;
- ♦ O procedură a unei instituții publice care pare că nu a fost respectată;
- ♦ O decizie sau o politică publică ce pare să nu fie fundamentată.

2. Redactarea *fact-check*-ului

Structura de mai jos reprezintă scheletul oricărui *fact-check*:

I. Context

- a) declarațiile în original.
- b) reacția publică în original (titluri de ziar sau TV, etc).
- c) care este știrea zilei sau a săptămânii / disputa de care se leagă declarația respectivă.
- d) background info (ca apendice / note de subsol / informații suplimentare).
- e) importanța subiectului (de ce ar trebui cuiva să-i pese).

II. Ce verificăm: articulăm exact partea din declarație a cărei veridicitate e verificabilă.

III. Verificare: informațiile factuale relevante pentru subiect (dacă simțim nevoia de *background info* sau de educare, trebuie pusă separat la secțiunea de *background info*), extrase și sistematizate din sursele oficiale;

IV. Concluzie: cum anume sunt infirmate sau confirmate declarațiile sau deciziile de către informațiile factuale expuse, evaluarea relevanței, buneii intenții, omisiunii intenționate. Concluzia trebuie să se poată încadra într-una din valorile barometrul adevărului.

3. Review, editare, publicare

Obiectivitatea articolelor livrate de Factual.ro este garantată de:

- ◆ **Peer review** tehnic, care verifică acuratețea datelor și corectitudinea analizei; de asemenea, la nevoie oferă suport pentru autor (informații suplimentare, acces la alte resurse etc);
- ◆ **Editor**, care lucrează împreună cu autorul pentru a asigura o structură logică clară și accesibilă a argumentului, pentru a pregăti textul pentru publicul larg și pentru a prezenta informațiile cât mai clar (de exemplu, folosind infografice).

FLUX DE LUCRU

- ➊ Autorul transmite editorului draft-ul #1.
- ➋ Editorul trimite autorului feedback legat de structura argumentului, apoi, după ce feedback-ul a fost integrat de către autor și cei doi cad de acord asupra structurii argumentației, trimite către echipa de proiect/comunitate pentru peer-review.
- ➌ Echipa de proiect recenzează draft-ul din punct de vedere tehnic; la nevoie, oferă sprijin.
- ➍ Autorul integrează rezultatele recenziei tehnice într-un draft #2, pe care îl trimite editorului.
- ➎ Editorul ajută autorul să formuleze concluzia astfel încât să poată fi încadrată în valorile disponibile pe „Barometrul Adevărului”, accesibilizează textul și îl pregătește pentru publicare.

„Consiliul Editorial” este compus din toată echipa de experți și are rolul de a arbitra divergențele de opinii în legătură cu informații sau concluzii conținute de articole.

Timpi de lucru: optim, de la momentul unei declarații până la publicarea fact-check-ului pe factual.ro nu ar trebui să treacă mai mult de 10 zile (pentru a fi și factuali, și actuali). Atât autorul cât și editorul trebuie să se asigure de respectarea acestui deadline.

MIC MANUAL DE STIL

Declarațiile vor fi citate în întregime lor, asigurându-se că argumentul autorului lor e expus în totalitate.

Întotdeauna este citată sursa primară a declarației (ex: transcriere oficială a ședinței de guvern și nu parafrizarea acestia în presă).

Referirea la autorii declarațiilor se va face sub forma: funcție + nume SAU instituția, fără apelative de tipul „domnul X” (ex: Președintele Traian Băsescu SAU Președinția vs Domnul Băsescu).

BAROMETRUL ADEVĂRULUI

Pentru ca subiectul *fact-check*-uit să poată fi înțeles rapid de public, concluzia va trebui să poată fi notată pe scara adevărului (tip Likert).

Adevărat: Afirmația de la care pleacă *fact-check*-ul este de o acuratețe incontestabilă, nu îi lipsește nicio informație vitală.

Parțial adevărat: Afirmația conține elemente de adevăr dar necesită clarificări suplimentare.

Trunchiat: Afirmația conține elemente adevărate, dar este scoasă din context astfel încât realitatea este deformată sau dă naștere unor impresii greșite.

S-a răzgândit: Pentru cei care inițial au afirmat ceva și ulterior s-au contrazis singuri.

Imposibil de verificat: Nu există date oficiale sau informații care să susțină declarația.

Fals: Afirmația este incorectă conform datelor publice.

EXEMPLU FACT-CHECK - [AICI](#)